

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

โดยที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจการค้าและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นผลกระทบถึงภาวะการครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจากระดับราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพประจำวันของประชาชนมีราคาสูง และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะรักษาระดับราคาสินค้าดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัด ด้วยวิธีการจัดตั้งบริษัทจังหวัดขึ้นในแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งกลางในการจำหน่ายสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพให้แก่ประชาชนในราคาถูกและยุติธรรม เช่น ข้าวสาร น้ำตาลทราย สินค้าไทย ทั้งนี้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในด้านการครองชีพและเป็นการช่วยรักษาระดับราคาสินค้า และเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับผู้บริโภค โดยใช้บริษัทจังหวัดเป็นเครื่องมือของทางราชการในการแทรกแซงทางการตลาด

รัฐบาลได้ดำเนินการโดยร่วมลงทุนกับเอกชน ในการจัดตั้งบริษัทจังหวัด โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2483 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสนับสนุนให้คนไทยสนใจประกอบการค้าเป็นศูนย์กลาง เพื่อมิให้เศรษฐกิจการค้าตกอยู่ในมือคนต่างดาว และเพื่อให้บริษัทจังหวัดเป็นเครื่องมือในการรักษาระดับราคาสินค้า ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2483 ถึง พ.ศ. 2499 ได้มีการจัดตั้งบริษัทจังหวัดขึ้นรวมทั้งสิ้น 33 บริษัท และยังไม่มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกจนกระทั่ง พ.ศ. 2521 รัฐบาลจึงได้มีนโยบายฟื้นฟูการจัดตั้งบริษัทจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยเริ่มจัดตั้งเพิ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา และมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งให้ครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ภายใน พ.ศ. 2524 และได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการจัดตั้งบริษัทจังหวัดเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทจังหวัดเป็นศูนย์กลางการรับซื้อพืชผลทางเกษตรภายในจังหวัดนั้น ๆ อีกด้วย โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้รับผิดชอบนโยบายในการจัดตั้งบริษัทจังหวัดดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัด มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาถึง โครงสร้างพื้นฐานในการจัดตั้ง ขึ้นตอนและวิธีการจัดตั้ง ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของบริษัทจังหวัดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ประเมินผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัดที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2518-2522 ทั้งในแง่ผลตอบแทนทางธุรกิจ และประโยชน์ที่ได้รับว่าตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งตามนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ในด้านภาระกระจายสินค้าขาดแคลนและ ลดระดับราคาสินค้าได้หรือไม่
3. ศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไข

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

เนื่องจากบริษัทจังหวัดเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าของทางราชการ และเป็นศูนย์กลางในการจัดหาและจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่สำคัญเป็นสำหรับประชาชนในจังหวัดนั้น รัฐบาลจึงได้ใช้บริษัทจังหวัดเป็นเครื่องมือในการตรึงราคาสินค้าที่สำคัญเป็นการครองชีพ และช่วยเหลือผู้บริโภคในส่วนภูมิภาค ปล่อยให้ประสบปัญหาสินค้าขาดแคลนและมีราคาสูงเกินไป แต่ในฐานะที่บริษัทจังหวัดเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ดังนั้นผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัดจะต้องคำนึงถึงผลตอบแทนที่ได้รับในแง่ของธุรกิจ และจะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามขอบเขตวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งบริษัทจังหวัดของกระทรวงพาณิชย์ด้วย

ขอบเขตการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัด ได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขึ้นตอน คือ

1. ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์และนโยบายในการจัดตั้งบริษัทจังหวัดในระยะเริ่มแรกและปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะสำคัญและสถานการณ์ของบริษัทจังหวัดที่แตกต่างไปจากธุรกิจเอกชนอื่น
2. ศึกษาถึงขั้นตอนวิธีการจัดตั้งบริษัทจังหวัด ตลอดจนวิธีการดำเนินงานในด้านการจัดการและบริหารงาน ด้านการตลาด ด้านเงินทุน และแหล่งที่มาของเงินทุน

3. ศึกษาถึงการวัดผลการดำเนินงานในแง่ธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านฐานะการกำกับและฐานะการเงิน โดยวิธีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ จากงบการเงินของบริษัทจังหวัด จำนวน 33 บริษัท ตั้งแต่ พ.ศ. 2518-2522 เพื่อคำนวณหาอัตราส่วนตัวเฉลี่ย พ.ศ. 2518-2522 ที่ควรจะเป็นของกิจการประเภทบริษัทจังหวัด และประโยชน์จากการคำนวณหาอัตราส่วนตัวเฉลี่ย พ.ศ. 2518-2522 ที่ได้นี้จะใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาอัตราส่วนที่ใช้วิเคราะห์งบการเงินของบริษัทจังหวัดในปีต่อ ๆ ไปในอนาคตว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทในปีนั้น ๆ สูงกว่าหรือต่ำกว่าอัตราส่วนตัวเฉลี่ย พ.ศ. 2518-2522

4. สรุปถึงบทบาทและผลงานของบริษัทจังหวัดที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงการสรุปผลการดำเนินงานใน พ.ศ. 2523-2524 ด้วย และศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของบริษัทจังหวัด พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการศึกษาระดับผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัด จะเป็นประโยชน์ให้ประชาชนผู้สนใจลงทุนทั่วไปทราบถึงความเป็นมา ลักษณะการจัดตั้ง วิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของบริษัทจังหวัด ตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานของบริษัทจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวโน้มในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์แก่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพิจารณา กำหนดนโยบายและมาตรการในการแก้ปัญหาและส่งเสริมบริษัทจังหวัดให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย